

<https://doi.org/10.26565/2220-8089-2024-46-01>

УДК 323:004(477)

Тетяна Геннадіївна Комарова

доктор політ. наук, професор кафедри політології Харківського
національного університету імені В.Н. Каразіна, майдан Свободи, 4, 61022, м. Харків, Україна;
професор кафедри філософії Харківського національного університету
радіоелектроніки, 7, Проспект Науки, м. Харків, 61166, Україна
t.komarova@karazin.ua; tatyana.avksentyeva@nure.ua, <http://orcid.org/0000-0002-7243-249X>

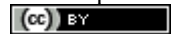
ПОЛІТИЧНА СТАБІЛЬНІСТЬ У ВИМІРІ ВИКЛИКІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕПОХИ

Розглядаються питання стабільності/нестабільності сучасного суспільства та держави, чинники подолання деструктивних явищ. Серед найважливіших факторів виділяються надмірне зростання невизначеності, поліваріантності, випадковості у сучасному політичному розвитку. Пояснюється змістовний стрижень кризи політичної стабільності та розкриваються причини зростання ціни соціальних і політичних конфліктів за умов соціальної напруженості. Визначаються фактори та умови виникнення та розгортання політичних конфліктів. Підкреслено найбільшу небезпечність конфліктів на ціннісній основі та зіткненні ідентичностей. Вказується на формування нової глобальної ідентичності як підґрунтя своєрідного елітарного кола інформаційної епохи. Досліджуються сутність та особливості феномена пост(недо)інформаційності як продовження теоретичної логіки поняття пост(недо)модерну. Відзначається наявність певних характерних рис ідентичності, притаманних ще індустріальній епосі, що виявилися у ціннісних вподобаннях та мотиваціях. Особлива увага приділена розкриттю питання особливостей експлікації концепту політичної стабільності на сучасному етапі. Проаналізовано процеси формування ідентичностей та відповідних їм ціннісних смислів за умов глобалізації та інформатизації, що впливають на всі сфери суспільного життя, визначають виникнення протиріч та конфліктів. Проаналізовано багатоскладовий характер добору ідентичностей, що співіснують, стикаються, впливають на зростання дисфункціональності у політичній сфері як на локальних, так і на глобальному рівнях. Це призводить до нарощування деструктивних явищ. Досліджено принципи формування соціальних ієрархій та еліти, особливості «цифрового розриву» на міжіндивідуальному, соціальному та міжсуспільних рівнях.

Визначається, що технологічний розвиток може поєднуватись зі стагнацією, або, навіть регресивними проявами в інших сферах суспільного та політичного життя. Прикладами тому є гламуризація, карнавалізація політичних процесів, нарощування тренду політики скандалу як політичного феномена, популізм та статистична перевага авторитарних практик у світі, котра, на жаль, корелюється із відповідною тенденцією в інформаційному просторі, у площині глобальної трансляції ціннісних смислів. Отже, технології «перетравлюються» суспільними практиками відповідно до їхніх потреб і цілей. Аналізуються певні ціннісні смисли, що у межах формування ідентичностей сприяють соціальній адаптації та політичній стабілізації. Доводиться логічність загострення протиріч у вимірі таких пріоритетних аксіологічних смислів, як свобода, демократія, стабільність.

Ключові слова: *політична стабільність/нестабільність, ідентичність, держава, політичні режими, інформаційне суспільство, глобалізація, політичні конфлікти, суверенітет держави.*

© Комарова Т.Г., 2024.

This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0.

Як цитувати: Комарова, Т. Г. 2024. Політична стабільність у вимірі викликів інформаційної епохи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 46: 7-13. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2024-46-01>

In cites: Komarova, Tetiana. 2024. Political Stability in the Dimension of the Challenges of the Information Age. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Issues of Political Science»* 46: 7-13. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2024-46-01> (in Ukrainian)

Настання інформаційної епохи у середині ХХ століття визначило черговий етап трансформацій, що охопили різні сфери життя людства. На відміну від попередніх епох, знання, інформація, комунікації стають провідними силами влади та продуктивності, головними джерелами енергії руху як для окремої людини, так і для спільнот, людства в цілому. Джерела енергії у вигляді мускульної сили людини та тварин, машин та механізмів зберегли своє існування, однак їхній вплив, як і значення безпосереднього фізичного примусу, багатства поступаються магічним можливостям нових володарів світу, що динамічно переформатовують не лише матеріальне середовище, а й простір думок, ціннісних смислів, наших уявлень про світ та самих себе, формуючи нові виміри цього простору, конструюючи ідентичності, що набувають існування у площині віртуальної реальності. За умов швидких трансформацій стабільність, а, надто, політична стає великою проблемою. Це стосується як політичних режимів, що переважно орієнтуються на тотальну стратегію стабільності, так і таких, що випрацьовували здатність до динамічного, адаптивного типу стабільності (Комарова 2022 : 17).

Сучасні дослідники у галузі філософії, політичної науки приділяють велику увагу проблематиці політичної та суспільної стабільності. Це для політичної науки змістовний стрижень стратегічних і тактичних завдань з будь-якої тематики. Серед широкого кола дослідників слід особливо виділити тих, розробки котрих вплинули на нашу розвідку: З. Бауман, У. Бек, С. Гантінгтон, Г. Гейл, У. Еко, Д. Істон, М. Кастельс, К. Крауч, А. Лейпхарт, Н. Луман, С. Льюкс, М. Маклуен, К. Мей, Дж. Нейсбіт, М. Постер, Г. Стендинг, Е. Тоффлер, Т. Фрідман та інших зарубіжних учених, які дають змогу зрозуміти трансформації влади на сучасному етапі, розкривають аналітичне підґрунтя визначення викликів, що розглядають політичну стабільність як у площині суспільної свідомості, проектах реформування, так і у практиці.

Вітчизняні політологічні студії також приділяють увагу цій тематиці. Задля написання цієї статті для нас важливим став науковий доробок таких авторів як О. Андреева, О. Бабкіна, В. Горбатенко, С. Денисюк, Г. Зеленько, М. Нагорняк, С. Наумкіна, І. Поліщук, Г. Почепцов, О. Романюк, Н. Ротар, Л. Смола, В. Смолянук, О. Стойко, О. Третяк, О. Фісун, М. Шаповаленко та ін.

Метою статті є розкриття феномена політичної стабільності в інформаційну епоху у контексті викликів, що пов'язані зі специфікою перехідного стану швидких трансформацій, коли сили традиції та модернізації стикаються, зростає невизначеність, полівекторність як якість суспільного та політичного розвитку, руйнуються старі схеми, логіки суспільної взаємодії, породжуються нові, не завжди такі, що об'єктивно та адекватно відбивають реальну ситуацію а, навпаки, викривлюють її.

Змістовний стрижень кризи політичної стабільності полягає в тому, що політичний режим втрачає можливості ефективно реагувати на виклики, зберігати стан відносної рівноваги за рахунок звичайних методів, постає перед завданнями пошуку нових спроможностей для долаття невизначеності. Політична практика сьогодні свідчить про те, що надто зросла ціна соціальних і політичних конфліктів, оскільки за умов існуючої соціальної напруженості (критичну міру котрої досить важко визначити заздалегідь, і, навіть, постфактум) вони здатні призвести до ланцюгової реакції непередбачуваних наслідків. Стан нестабільності характеризується загрозою розпаду нестійкої рівноваги, що склалася у межах політичного режиму, розривом політичних зв'язків, тим більш, коли це стосується невизначених та недостатньо структурованих відносин. Результатом таких процесів стає переорієнтація різних соціальних груп, які стан нестабільності спонукає, можна сказати, гарячково самовизначаються щодо того, що відбувається, намагатися або віднайти своє місце в ідейному континуумі, визначитись з приводу своїх інтересів, важливих ціннісних

смислів, або, хоча б, наблизитись до набуття будь-якої якості, однак, ілюзії відносного соціального комфорту, котрий було так безжально втрачено внаслідок швидких та радикальних змін. Відомо, що такі процеси породжують у політичних акторів максимізацію та універсалізацію своїх політичних інтересів та претензій (щодо запитів, потреб).

Криза політичної стабільності як для окремих суспільств, так і для глобальної спільноти небезпечна тим, що різні протиріччя, що є природним середовищем існування людства, прориваються конфліктами (рівень непередбачуваності котрих зростає). Відомий американський науковець Д. Аптер визначав, що існує три ступеня та три форми суспільних конфліктів залежно від того, яке зіткнення відбувається: вподобань (кооперація), інтересів (конкуренція), основних цінностей (Apter 1965). В останньому випадку можна говорити про відкритий конфлікт із особливою напругою та непримиренністю сторін. Отже, задля врегулювання та вирішення таких конфліктів необхідно трансформувати конфлікт цінностей у конфлікт інтересів, тобто перевести у конкуренцію або, навіть прямо у кооперацію, сприяючи можливості зняття конфлікту. Практична спрямованість цього підходу не лише у визначенні логіки вирішення конфліктів, наданні інструменту задля цього, а й у визначенні завдання формування настанов суспільної свідомості, що сумісні з врегулюванням та перетворенням конфліктів.

Політичні конфлікти зумовлені незбіжністю інтересів, цінностей, ідентифікацій політичних суб'єктів. Самоідентифікація як окремих індивідів, так і цілих спільнот має велике значення у політичній сфері, втілюється у феномені ідентичності, що є більш широким та системним явищем, ніж добір окремих цінностей, має більш сталий характер, що не піддається навіюванням тимчасової кон'юнктури. Слід зазначити, що не лише самоідентифікація, а й ідентифікація з боку інших, сама наявність «інакшості», що забезпечує погляд на себе як на іншого, забезпечує системне формування сталого простору ціннісних смислів та культурних кодів суспільства, фундаментальної основи унікальності та конкурентоспроможності за будь-якої епохи.

Політичні конфлікти виникають на широкому підґрунті протиріч різного ступеня та форм. Їхня напруга, як і загроза для суспільства, не однакові. Найбільш

небезпечними є саме конфлікти на ціннісній основі та такі, що мають характер зіткнення ідентичностей, у найбільш широкому та системному вимірі останній тип протиріч і викликає зіткнення цивілізацій. Цивілізаційний підхід до структурування та аналізу соціальних реальностей ми знаходимо у таких відомих мислителів, як О. Шпенглер, А. Дж. Тойнбі, Й. Гейзінга, С. Гантінгтон. Як відомо, С. Гантінгтон визначив ще наприкінці ХХ століття змістовну зміну пріоритетного конфлікту новітньої епохи, що наставала, проголошуючи, що зіткнення цивілізацій стане причиною світової напруги та нестабільності. Цьому концептуальному положенню він присвятив цілу книгу «Протистояння цивілізацій та зміна світового порядку» та детально описав свої аргументи у доповіді на Круглому столі в Національному інституті стратегічних досліджень під час свого перебування в Україні у жовтні 1999 р. (Гантінгтон 1999). Слід нагадати, що не кожне протиріччя призводить до конфлікту, як і не кожен конфлікт є ознакою нестабільності системного гатунку, що загрожує самому існуванню соціальної (політичної) системи. Динамічний, адаптивний тип стабільності передбачає, що конфлікти є природними та, навіть необхідними задля ефективного, життєздатного стану системи, що швидко набуває втраченої рівноваги, балансу. Авторитет у сфері політичної філософії Ш.-Л. Монтеск'є зазначав, що коли у республіці все спокійно, не вирують конфлікти у середовищі небайдужих громадян, то є ознакою того, що вона гине (Montesquieu 1772). Живильна динаміка громадянської небайдужості, відповідальності, а, отже, й протиріч та конфліктів забезпечує стабільність динамічного, плюрального типу (Комарова 2023 : 9). Нестабільність у такому випадку є зворотнім боком стабільності та може бути визначена нами як адаптивна нестабільність.

Однак у вимірюванні політичної стабільності/нестабільності увагу привертає системна, патова нестабільність, що характеризується надмірним зростанням ознак дисфункціональності в усіх структурах та процесах соціальних систем різного рівня та типу. За умов глобальної нестабільності, котра сьогодні є наслідком швидкого та невизначеного переформатування світового порядку, саме патова нестабільність викликає особливий інтерес. Це пов'язано з актуалізацією ціннісних конфліктів та конфліктів ідентичностей, оскільки людство

у своїх передових осередках вже долає інформаційну епоху та починає перехід до постінформаційної якості, в той час як ще не завершені завдання інформаційного етапу; поряд із новітніми ідентичностями існують традиційні, й, навіть, архаїчні, породжуються дивовижні, і почасти вкрай потворні та небезпечні форми поєднання старого та нового. Прикладом цього є глобальна проблема тероризму, який найчастіше поєднує, з одного боку, технологічну просуненість засобів вбивства невинних людей та залякування, а з іншого – користування архаїчними ціннісними настановами, що характерні для часів варваризованої та атамізованої боротьби людини за існування, «війни усіх проти усіх», проникливе описання стану та причин якої ми знаходимо у Т. Гоббса (Гоббс, 2000). Стан пост(недо)модерну, який досліджував український філософ О. Мамалуй (Мамалуй, 1996), на нашу думку, може бути методологічним підґрунтям для характеристики сучасного стану, коли у соціальних практиках перетинаються виміри різних епох та ідентичностей. За умов важливості цифровізації та інформаційної якості суспільства сьогодні можна говорити, про пост(недо)інформаційність, притаманну як для суспільств, що приречені на навздогінний розвиток, так і для тих, що являють собою ознаки глобального лідерства.

Пост(недо)інформаційність не випадково привертає нашу увагу. Подібний симбіоз зберігає еkleктичність співіснування складових різного рівня та якості. Навряд чи за таких умов можна говорити про синтез різномірних елементів, а, отже, і про стабільність. Стан будь-якої пост(недо)якості характеризується багатовимірними протиріччями між соціальними сегментами, у яких різні добори ціннісних смислів та різні ідентичності, таке поєднання втілює логіку дисфункціональності. Відповідно, нестабільність стає постійним подразником існування суспільств у стані пост(недо)інформаційності.

Порівняно із пост(недо)модерном пост(недо)інформаційність має свої особливості, насамперед, зумовлені характеристиками інформаційної епохи та глобалізацією. Локальні спільноти, локальні конфлікти істотно можуть впливати на події в інших частках світу та на світовий розвиток загалом. Це є одним із сутнісних вимірів глобалізації. Інформаційні технології змінили та продовжують змінювати наше життя, однак наявним є те, що багато соціальних схем, логік суспільної взаємодії, ціннісних

смислів та настанов залишаються незмінними.

Приклади можемо відшукати у засадах соціально-економічних систем більшої частки кран світу, особливо, коли йдеться про розподіл добробуту, у механізмах влади та політики, що відбивається у поширенні світом авторитарного володарювання, зсув на користь котрому фіксують статистичні дані (V-Dem Democracy Report 2024).

Засади ідентичності у ціннісних вподобаннях, мотиваціях великою мірою залишаються такі самі, як у індустріальну епоху. Безперечно, ми спостерігаємо сьогодні швидкісне оновлення форм людської діяльності, зовнішні формально-технологічні вдосконалення, однак щодо змісту людської діяльності, її аксіологічного вимірювання, зміни мають скоріш дуже обмежений, вузькосегментарний характер. Потужний техніко-технологічний розвиток не обов'язково корелюється з розвитком в інших сферах, і, навіть, може, навпаки, бути у симбіозі із регресивними проявами, особливо коли йдеться про політичну сферу (карнавалізація, гламуризація політики, популізм та рушійна сила скандалу, перетворення небайдужих громадян демократичних країн на споживачів нескінченного шоу, що шукають лише задоволення).

Дослідники основних трендів сучасної епохи відмічають наявність спільноти із здебільш глобальною ідентичністю, своєрідне елітарне коло. З. Бауман характеризує тих, хто найкраще інтегрувався до якості інформаційної епохи як глобальних кочівників, мандрівників, туристів, бродяг (Бауман, 2008: 72, 76) Ці новітні цифрові кочівники значною мірою становлять соціальну спільноту тих, хто вже може зазіхати на постінформаційну якість життя (Дунаєв, Костенніков, Кушнір 2023: 7). Однак, на нашу думку, ця група не випадково часто визначається старим маркером «кочівники», бо за високотехнологічними стилем та образом життя почасти криються архаїчні налаштування на крайню індивідуалізацію життя, соціальну атомізацію та втрату громадянської ідентичності. Формується еліта із глобалізованою ідентичністю, до цього елітарного кола мають змогу увійти лише винятково соціальні сегменти та окремі індивіди з країн периферії, тоді як значний відсоток населення не лише країн, а й цілих регіонів залишається поза межами інклюзії до спільноти із глобальною ідентичністю.

М. Кастельс визначає це як «цифровий розрив», котрий поглиблюється, оскільки відставання спадково закріплюється (Кастельс, 2007: 285).

Високоосвічені соціальні групи, глобалізовані види діяльності, головні міські центри інтегруються у глобальні мережі, тоді як значна частка соціальних груп, індивідів, цілі регіони не мають такої інклюзії. Для сучасного світу, розвитку різних його систем, характерною є траєкторія розвитку з обмеженим вибором. Техно-технологічний мейнстрим, що базується значною мірою на європоцентричній діючій моделі розвитку зменшує можливості для реалізації та пошуку альтернативних форм. Особливо це виявляється, коли йдеться про спільноти та країни, спосіб життя, світоглядні настанови, технологічні уклади яких являють собою багатоманіття сучасного світу, хоча й відстають від лідерів глобалізованого, інформаційного світу. Отже, цифровий розрив виявляється між суспільствами, регіонами, державними інститутами, підприємствами та, навіть, індивідами. Критерієм вимірювання цього розриву є можливості адаптуватися до швидких змін. Глобалізована ідентичність формується за рахунок тих, хто є найбільш адаптованим, успішним, творчим. Зворотним боком цих процесів є фрагментація, маргіналізація суспільств та державних інститутів.

Виклики політичній стабільності через конфлікти ідентичностей мають багатоскладовий характер. Услід за З.Бауманом хочемо підкреслити, що центрів дії, центрів впливу багато у світі сьогодні, і діють вони нескоординовано, почасти латентно. Глобальне інформаційне середовище підриває сталі засади просторово-часового виміру формування ідентичностей, що було притаманним для попередніх епох. За умов формування центрів впливу, що не мають просторового визначення, пов'язаного з територією, матеріальними ідентифікаторами, на котрих базувалися такі традиційні вимірювання, як місце проживання, соціально-професійна приналежність, сім'я, нація, держава, посилюються процеси «невловимості», «плинності» ідентичностей. Цей стан можна визначити як втрату загальних правил, чітких ідентичностей та прив'язаності залежності процесів у різних країнах до визначених у просторовому вимірюванні центрів прийняття рішень. «Пласкість» світу, яку досліджував Т.Фрідман, виявляється у зрівнюванні поля гри, порушенні старих ієрархій та тим, що вертикально

інтегровані структури поступаються на користь більш динамічним горизонтальним. Основу цього становить інформаційно-комунікативний, ідейний простір, до віртуалізованих форм якого линує процеси, що раніше відбувалися переважно у територіально, матеріально визначеній реальності. Прикладом цьому є те, як політичні події мігрують з реальних вулиць та площ до найчастіше штучно сконструйованого, віртуалізованого простору інформаційних потоків. Ці процеси є ознакою завершення епохи вертикальної політики, коли інститути, мас-медіа, компанії були закритими спільнотами, сьогодні сегменти взаємодії можуть у будь-який момент замінені на інші у підключенні до мережевої взаємодії, виключені як менш успішні, або агресивні.

Виклики політичній стабільності зумовлені великою мірою новим пріоритетним простором існування людства. Стрімко рухаються технології штучного інтелекту, що переводять проблему невизначеності та плинності як загрозу стабільності на новий рівень, що потребує подальших розвідок. «Позачасовий простір» он-лайн, з одного боку, зближує людей, а з іншого – викликає потребу селекції комунікативної взаємодії. На нашу думку, сьогодні людина як суб'єкт творчого спілкування виходить на перший план. Важливими стають її здібності, ціннісні настанови, когнітивна безпека та спрямованість на відкриті, неформальну взаємодію із іншими. Відкриваються нові можливості для поєднання мікрокосму індивідуального людського буття із макрокосмом всесвіту, про що міркував ще Г.С.Сковорода. Рефлексія розуму з вузько цехового предмету інтересу філософів трансформується у нагальну соціальну проблему. Оскільки потужним джерелом загроз стала сама перетворювальна діяльність людей, остільки динамічність політики, її публічність, зміни влади як регулятора відносин, що визначають розподіл цінностей, наявність суспільного порозуміння та легітимних політичних інститутів стають важливими факторами набуття політичної стабільності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Комарова, Т. Г. 2022. Гламурна стабільність в умовах інформаційних технологій та глобалізації. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 41: 15-22.
<https://doi.org/10.26565/2220-8089-2022-41-02>

2. Apter, D.E. 1965. *The Politics of Modernization*. Chicago and London University of Chicago Press. 481 p. URL: <https://archive.org/details/politicsofmodern0000apter/page/n9/mode/2up>
3. Гантінгтон, С. 1999. Новий світовий порядок у XXI столітті: тенденції та європейський вимір. Виступ Семюела Гантінгтона на круглому столі в Національному інституті стратегічних досліджень (Україна) 18 жовтня 1999 року. URL: <https://www.ji.lviv.ua/n16texts/ganting.htm>
4. Montesquieu, Ch.-L. 1772. *De l'esprit des lois*. URL: [https://fr.wikisource.org/wiki/De_l%27esprit_des_lois_\(%C3%A9d._Nourse\)](https://fr.wikisource.org/wiki/De_l%27esprit_des_lois_(%C3%A9d._Nourse))
5. Комарова, Т.Г 2023. Демократичний вибір України: зміст та параметри політичного інжинірингу. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна, серія «Питання політології»* 44: 7-14 <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2023-44-01>
6. Гоббс, Т. 2000. *Левіафан*/ Пер. С англ. К.: Дух і Літера. 2000. 606с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Thomas_Hobbes/Leviafan_abo_Sut_budova_i_povnovazhennia_derzhavy_t_serkovnoi_ta_svitskoi.pdf?PHPSESSID=o4ucgm0repeoeu1j6i0b6acu23
7. Мамалуй, О.О. 1996. Кінці без кінця, або ситуація «пост(недо)модерну». *Постметодика*. № 11.
8. V-Dem Democracy Report. 2024. URL: <https://www.democracywithoutborders.org/31900/democracy-declined-in-42-countries-in-2023-new-v-dem-report-says/>
9. Бауман, З. 2008. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства/ Пер.з англ. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 109 с.
10. Дунаєв, І. В., Костенніков, Д. М., Кушнір, В. М. 2023. Цифрові кочівники: глобальні туристи чи нові робочі руки для післявоєнного відновлення України? *Актуальні проблеми державного управління*. 2 (63) : 6-24. <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-2-01>
11. Кастельс М., 2007. *Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства* /пер. з англ. К.: Ваклер. 304 с.

Стаття надійшла до редакції 28.08.2024

Стаття рекомендована до друку 02.02.2024

Tetiana Komarova

Professor, Dr.Sc. in Political Science, V.N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svoboda Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine;

Professor in the Philosophy Department, Kharkiv National University of Radio Electronics, 7, Nauki avenue, Kharkiv, 61166, Ukraine

t.komarova@karazin.ua, <http://orcid.org/0000-0002-7243-249X>

POLITICAL STABILITY IN THE DIMENSION OF THE CHALLENGES OF THE INFORMATION AGE

The issues of stability / instability of modern society and the state, factors of overcoming destructive phenomena are considered. Among the most important factors, the excessive growth of uncertainty, polyvariance, randomness in modern political development are highlighted. The substantive core of the crisis of political stability is explained and the reasons for the increase in the price of social and political conflicts under conditions of social tension are revealed. The factors and conditions for the emergence and development of political conflicts are determined. The greatest danger of value-based conflicts and the clash of identities is emphasized. The formation of a new - global - identity is indicated as the basis for a kind of elite circle of the information age. The essence and features of the phenomenon of post-under-information are studied as a continuation of the theoretical logic of the concept of post-under-modernity. The presence of certain characteristic features of identity, inherent in the industrial era, which were manifested in value preferences and motivations, is noted. Special attention is paid to revealing the issue of the features of the explication of the concept of political stability at the present stage. The processes of formation of identities and their corresponding value meanings under the conditions of globalization and informatization, which affect all spheres of social life, determine the emergence of contradictions and conflicts, are analyzed. The multi-component nature of the selection of identities that coexist, collide, and affect the growth of dysfunction in the political sphere both at the local and global levels is analyzed. This leads to the growth of destructive phenomena. The principles of the formation of

social hierarchies and elites, the features of the «digital divide» at the interindividual, social and inter-social levels are studied.

It is determined that technological development can be combined with stagnation, or even regressive manifestations in other areas of social and political life. Examples of this are glamorization, carnivalization of political processes, the growth of the trend of scandal politics as a political phenomenon, populism, and the statistical advantage of authoritarian practices in the world, which, unfortunately, correlates with the corresponding trend in the information space, in the plane of global transmission of value meanings. Thus, technologies are «digested» by social practices in accordance with their needs and goals. Certain value meanings are analyzed, which within the framework of identity formation contribute to social adaptation and political stabilization. The logic of the exacerbation of contradictions in the dimension of such priority axiological meanings as freedom, democracy, stability is proved.

Keywords: *political stabilit /instability, identity, state, political regimes, information society, globalization, political conflicts, state sovereignty.*

REFERENCES

1. Komarova, T. 2022. Glamorous Stability in the Conditions of Information Technologies and Globalization. *The journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Issues of Political Science»* 41: 15-22.
<https://doi.org/10.26565/2220-8089-2022-41-02> (in Ukrainian).
2. Apter, D.E. 1965. *The Politics of Modernization*. Chicago and London University of Chicago Press, 1965. 481 p. URL: <https://archive.org/details/politicsofmodern0000apte/page/n9/mode/2up>
3. Huntington, S. 1999. The New World Order in the 21st Century: Trends and the European Dimension. Speech by Samuel Huntington at a roundtable at the National Institute for Strategic Studies (Ukraine) on October 18, 1999 URL: <https://www.ji.lviv.ua/n16texts/ganting.htm> (in Ukrainian).
4. Montesquieu, Ch.-L. 1772. De l'esprit des lois. URL: [https://fr.wikisource.org/wiki/De_l%E2%80%99esprit_des_lois_\(%C3%A9d._Nourse\)](https://fr.wikisource.org/wiki/De_l%E2%80%99esprit_des_lois_(%C3%A9d._Nourse)) (in French)
5. Komarova, T. 2023. Democratic Choice of Ukraine: Content and Parameters of Political Engineering. *The journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Issues of Political Science»* 44: 7-14. <https://doi.org/10.26565/2220-8089-2023-44-01> (in Ukrainian)
6. Hobbes, T. *Leviathan* / trans. from English K.: Spirit and Letter. 606 p. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Thomas_Hobbes/Leviafan_abo_Sut_budova_i_povnovazhennia_derzhavy_tserkovnoi_ta_svitskoi.pdf?PHPSESSID=o4ucgm0repeoeu1j6i0b6acu23 (in Ukrainian).
7. Mamaluy, O.O. 1996. Endless ends, or the situation of «post(under)modernity». *Post-methodology*. № 11.
8. V-Dem Democracy Report 2024 URL: <https://www.democracywithoutborders.org/31900/democracy-declined-in-42-countries-in-2023-new-v-dem-report-says/> (in Ukrainian)
9. Bauman, Z. 2008. *Globalization. Consequences for man and society* / Trans. from English. Kyiv: Kyiv-Mohyla Academy. 109 p. (in Ukrainian)
10. Dunaev, I. V., Kostennikov, D. M., Kushnir, V. M. 2023. Digital nomads: global tourists or new workers for the post-war reconstruction of Ukraine? *Current problems of public administration* 2 (63) : 6-24) <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-2-01> (in Ukrainian).
11. Castells, M. 2007. *Internet Galaxy. Reflections on the Internet, Business and Society* /trans. from English. K.: Vakler. 304 p. (in Ukrainian)

The article was received by the editors 28.08.2024.

The article is recommended for printing 02.10.2024.